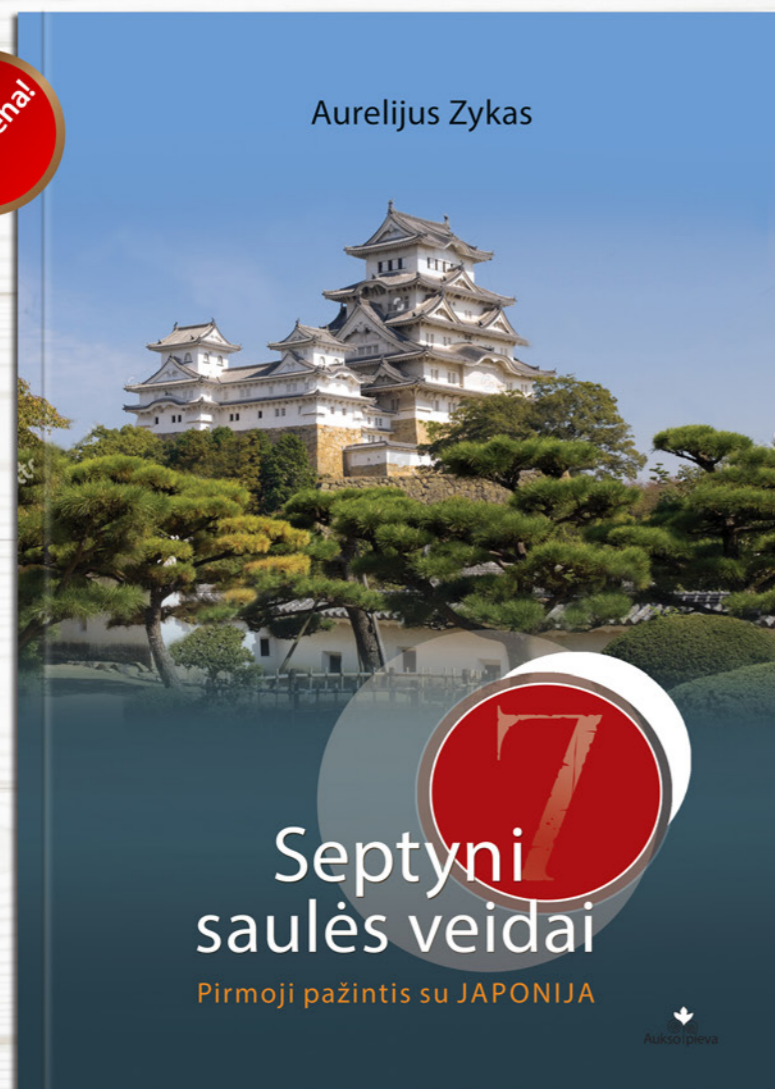

Nepaprasta kelionė į JAPONIJĄ!

Naujiena!

Septyni skyriai, pristatantys skirtingas Japonijos vietas, atskleidžia ir septynis skirtingus šalies veidus, leiddami patirti mažų kaimelių ir didmiesčių, lygumų ir kalnų, senovės ir modernybės, „gerosios“ ir „išvirkščiosios“ pusės Japonijos įvairovę

Aukso pieva
www.auksopieva.lt

Įgalinu savo magiškąją sąmonę ir leidžiu jai klajoti paneigiant erdvės bei laiko ribas...

Dr. Aurelijus Zykas – japonologas, keliautojas, dėstytojas, vertėjas bei mokslinių publikacijų ir knygų apie Japoniją autorius, Kauno–Japonijos draugystės asociacijos prezidentas. Netrukus pasirodys jo naujausia knyga „Septyni saulės veidai“. Ta proga pakalbinoje autorių apie kūrybą, rašymą, keliones ir nūdienos atradimus.

Kalbino JUDITA ŽIDŽIŪNIENĖ
Nuotraukos iš asmeninio ir redakcijos archyvo

Aurelijau, kasmet po kelis kartus keliaudavote į Japoniją. Papasakokite, kaip šiuo metu išgyvenate laikotarpį, kai pasaulį sukaustė pandemijos suvaržymai? Ar nesilgite kelionių į Tekančios saulės šalį?

Iš tiesų, paskaičiavau, kad pernykščiai metai buvo pirmieji po 23 metų pertraukos, kai niekur neiškėliau kojos iš savo Tėvynės. Iki tol vyko nuolatinis judėjimas: skrydžiai, traukiniai, autobusai, tarpkultūriniai patyrimai... Ir staiga... bum... viskas sustojo su ganėtinai aštriu ir bauginančiu gergždesiu.

O galbūt pasauliui reikėjo šio globalaus *gap year*? Kai kuriose šalyse pabaigęs mokslus jaunimas, prieš pradėdamas karjerą, metus laiko skiria savęs ieškojimui ir at-

radimui. Gal tai reiškia, kad žmonija užaugo, subrendo? Gal šios pasaulio „atostogos“ tampa laikotarpiu, kada reikia naujai permąstyti vertybes, perdėlioti prioritetus ir apsispręsti, kur eisime toliau?..

Iš pradžių atrodė, kad turės būti labai sunku. Tarsi panyri į nenusakomo ir neprognozuojamo ilgumo žiemos miegą. Paskutinius mėnesius kelionės nuo dešimčių tūkstančių kilometrų atstumų susitraukė į kelių kilometrų apžvalginius takus, įveikiamus tyrinėjant savo gyvenamas apylinkes.

Tačiau ilgainiui suvoki, kad fizinis judėjimas ar buvimas konkrečioje geografinėje erdvėje nebeturi prasmės. Žmogus yra laisvas keliauti savo valia ir mintimis. Mes laisvi pažinti pasaulį savo minties jėga. O galbūt toks

Sakurų žydėjimas Tokijuje visuomet sutraukia daug stebėtojų

pažinimas, išvalytas nuo vartotojiško siekio įveikti kuo daugiau kilometrų ar sudėti kuo daugiau kryžiukų savo kelionių žemėlapyje, tampa netgi dar tikresnis ir prasmingesnis?

Todėl šiame gyvenimo etape skaitau, rašau, klausau, girdžiu ir pasakoju. Įgalinu savo magiškąją sąmonę ir leidžiu jai klajoti paneigiant erdvės ir laiko ribas...

Japonija visiškai užsidariusi nuo turistų, tačiau jūs nuolat bendraujate su kolegomis japonais nuotoliniu būdu. Kaip jie jaučiasi, kokie jų lūkesčiai? Kaip manote, ar atsidarius sienoms užplūs keliautojų srautai?

Kiniškai (ir japoniškai) žodis „krizė“ užrašomas dviem rašmenimis. Pirmasis jų reiškia „pavojus“, o kitas – „galimybė“. Kiekviena krizė mums dovanoja ne tik sunkmetį, bet ir naujas galimybes bei sprendimus, kuriuos turime atrasti.

Prieš metus būčiau sunkiai įsivaizdavęs, kad paskaitų skaitymas japonams taps vos ne kasdienybe. Nukeliaudavau ten kelis kartus per metus, kartais apsilankydavau vienoje ar kitoje bendruomenėje, paskaitydavau vieną kitą paskaitą. Dabar patys japonai atrado nuotolinio bendravimo privalumus. Paradoksalu, bet nors Japonija nutolo, ji kartu tapo dar artimesnė. Tenka nuolat bendrauti su kolegomis. Keliesi anksti ryte (dėl laiko skirtumų), apsitvarkai karantino metu gerokai išvešėjusią šukuoseną, jungiesi kompiuterį ir sveikiniesi su kitame pasaulio pakraštyje esančia auditorija. Prisistatinėji, pasakoji jiems apie Lietuvą...

Žinoma, nuotolinis bendravimas niekada nepakeis fizinio, tačiau tenka pripažinti, kad jis padeda tirpdyti atstumą ir suteikia galimybių kitokiam pažinimui.

Taiigi, kalbuosi su kolegomis kitame pasaulio pakraštyje. Nerimo daug. Daug ir netikrumo, štai jau antrus

metus bandant susigyventi su *new normal* idėja. Nors Japonija su pandemija tvarkosi puikiai, visiems ateina suvokimas, kad pasaulis nebebus toks, koks buvo. Kad dabar jau turime aiškų atskaitos tašką, bene pirmąjį XXI a. istorijoje. Anksčiau buvo sakoma „prieš karą“ ar „po jo“. Dabar jau kalbėsime „prieš pandemiją“ ir „po jos“.

Realu, kad niekada nebegrįšime į tokią situaciją, kokia buvo. Kaip negrįšime į sovietmetį ar tarpukarį. Tačiau gyvensime kitokiais, naujais laikais, kurie atneš naujų pažinimo ir patyrimo formų.

Japonija nuo 2020 m. praktiškai izoliavosi nuo pasaulio. Įvažiuojamasis turimas smuko beveik 99,9 procentais. Ši izoliacija atkartojė kadaise, XVII a. pradžioje, įvykdytą visuotinį šalies užsidarymą. Tuomet jis truko apie pustrėčio šimtmečio. Šis, tikėkimės, bus truputuką trumpesnis...

Atsikūrimas visiems nebus lengvas ir staigių turizmo srautų tikėtis neverta. Atsidarymas vyks pamažėle, palaipsniui. Ir galbūt kada nors pasaulis vėl iki galo atsidarys kelionėms. Tik, greičiausiai, tos kelionės jau bus kitokios. Mes, XXI a. žmonės, esame jautrūs, atsargūs ir trokštame būti saugūs. Visa tai turi kainą.

Visuotinio užsidarymo metu pasinėrėte į knygos rašymą. Po truputį gimė naujas kūrinys – „Septyni saulės veidai“. Tai ketvirtoji jūsų knyga. Ką norite pasakyti skaitytojams?

Grįžtu prie kelionių žanro ir prie Japonijos. Tiesa, skirtingai nei „Japonijos spalvos ir skoniai“, ši knyga nebėra mano prisiminimų ar asmeninių pasakojimų rinkinys. Ji gimė kaip kelionių vadovas, skirtas tiems, kas pirmą kartą lankosi šalyje. Per pastaruosius penkerius metus, lydint į Japoniją kelionių agentūros „Travel Planet“ keliautojus ir žvelgiant į šalį jų akimis, po truputį kaupėsi naujos patirtys. Todėl knygoje vedžioju skaitytoją po

įvairias lankytinas vietas, pasakoju jų istorijas, duodu praktinių patarimų. Aišku, asmeninis subjektyvus požiūris niekur neišnyksta. Tačiau asmeninių istorijų čia nebėra.

Beje, knygos tekstą parašyti užtruko praktiškai tiek pat, kiek trunka standartinė kelionė po Japoniją, t. y. nepilnas dvi savaites. Net pats stebėjau, kad rašosi taip lengvai. Tiesiog ryte sėsdavau prie kompiuterio, visą dieną „keliaudavau“, o vakare „grįždavau“ į Kauną pamiegoti. Mūsų pasaulį sustabdžiusi pandemija padovanojo daug laiko. O būtent jo man visada trūkdavo nuolatiniame globaliame bėgime. Galbūt kai kas suabejos, ar 2021 metai – tikrai geras laikas leisti kelionių vadovą. Juk viskas sustoję ir vargiai artimiausiu metu pajudės. Tikėtina, kad neteks džiaugtis ir Tokijo olimpinėmis žaidynėmis, o ir artimiausia kelionė į Japoniją atidedama vis toliau.

Tačiau tikiu, kad jeigu šiai knygai nebus lemta tapti po Japoniją kuprinėje tampomu nutrintu kelionių vadovu, kurį galima pasiskaityti prieš einant į vieną ar kitą objektą, tai ji taps tuo įrankiu, kuris leidžia išskleisti vaizduotės sparnus. Ir pastūmės keliauti savo minties jėga.

„Septyni saulės veidai“ toli gražu nepretenduoja į visą Japoniją visapusiškai pristatantį veikalą. Priešingai, nemažai teko pavargti atsirenkant vietas ir objektus. Juk visko neaprašysi. O ir žanras ne toks. Tai – ne enciklopedija ar žinynas. Todėl šioje knygoje pristatomos daugiausia vidurinėje Japonijos dalyje esančios vietovės, dažniausiai patenkančios į pirmą kartą čia viešnčio keliautojo akiratį. Na, o jeigu likimas duos pakankamai laiko, mintyse savo eilės laukia dar dvi knygos, pristatančios šiaurinę ir pietinę Japonijos dalis. Jos skirtos tiems, kas nori pažinti šalį giliau.

Žinoma, greta objektų skleidžiama ir mano mėgstama maisto tema, nes maistas padeda pasakoti istoriją, atskleisti vietų tapatybes, o kartais padeda įjungti gyvenimo filosofiją, apžvelgti buities aspektus ir šalies raidos bruožus. Taip pat nors trumpai pristatau skirtingas Japonijos gyvenimo, meno, mąstysenos sritis. Šiai knygai parinkau labiau su šalies buitimi, geografija, tradiciniais amatais, transporto priemonėmis, gamta susijusias temas.

Dar viena knygos naujovė – dalis tekstų pasakojami keliaujančio mėlyno megztos katino Kiciaus vardu. Kelis metus jis lydėjo mane kelionėse po pasaulį ir tapo labai populiarus tarp bendražygių. Jis turi ganėtinai savitą požiūrį į gyvenimą ir jį supančią aplinką, todėl jo tekstai kai kuriuos dalykus atskleidžia drąsiau ir sodriau, nei galėčiau aš pats.

Ką reiškia pavadinimas „Septyni saulės veidai“?

Saulė šiuo atveju tampa šalies simboliu. Saulė vaizduojama Japonijos vėliavoje ir skamba poetiniame Japonijos pavadinime. Iš Saulės deivės Amaterasu, anot legendų, kilusi ir imperatoriškoji dinastija. Nors saulė nuolat apniukusiame Japonijos danguje išvysime retokai, jau ilgą laiką ji yra paveiki šią tolimą šalį rytiniame pasaulio pakraštyje įvardijanti metafora.

Na, o septyni veidai atspindi šios šalies įvairovę. Kad nesuvoktume jos kaip vienalytės masės, knygoje bandau

Japoniją atskleisti aptardamas labai skirtingus geografinius ir kultūrinius jos regionus, lydėdamas skaitytoją į modernius didmiesčius, senovines sostines, kalnus ir lygumas, jūras ir miškus. Kiekvienas tų veidų atspindi vis kitokį gyvenimo būdą, kraštovaizdžius, istoriją.

Kodėl būtent septyni? Tiesiog man patinka šis pirminis skaičius, kuris sutalpina savyje tiek simbolizmo. Septynios savaitės dienos, septynios nuodėmės ir dorybės, septyni antikos išminčiai ir septyni Indijos rišiai, septyni samurajai ir septyni pasaulio stebuklai.

Nors Japonijoje šis skaičius nėra laikomas labai laimingu, nes skambesiu primena mirtį, mano gyvenime ir kūryboje jis vaidina didelį vaidmenį. Daug ką savo gyvenime mėgstu dalinti septynetais. Taip pat ir savo knygas.

Knygoje pristatote keletą įspūdingiausių Japonijos miestų. Kuris jums pačiam artimiausias ir kodėl?

Ar galima klausti, kas labiau patinka, – penktadienis ar šeštadienis? Pirmadienis ar trečiadienis? Visi saulės veidai yra saviti. Kiekvienas kitoks.

Myliu Tokiją, nes jame gyvena mano draugai. Čia daug mylimų vietų, kur mėgstu prisėsti, iš kur mėgstu stebėti, su kuriomis esu surištas švelniais, bet stipriais ryšiais. Jaučiu nostalgiką dėkingumą Kanadzavai, miesteliui, tapusiam mano pažinimo vartais į kitokį, tokį tolimą ir nesuprantamą pasaulį. Žaviuosiu Kiotu, tūkstančius metų kaupusiu ir saugojusiu civilizacija, kuri čia kruopščiai paslėpta tarp kasdienės architektūros ir nelauktai išnyra su visu savo žavesiu netikėčiausiose vietose.

Kas kartą susimąstau, lankydamas Hirošimą, miestą, kuris kadaise buvo sunaikintas iki pelenų ir atgijo tarsi feniksas, tapdamas moderniu didmiesčiu, saugančiu bauginančią istoriją ir pasakojančiu ją visam pasauliui. Įkvepiu svaiginančio kalnų oro Hakonėje, mirkdamas karštoje sieringo vandens versmėje ir stebėdamas virš kalnų kylantį rūką. Stebiuosiu žmogaus kūrybine galia, vaikščiodamas po Nikko šventvietės ir šventyklas, akimis glostydamas sudėtingiausius medžio raižinius. Stovint po išlankiomis kriptomerijomis ir atsigręžus link šventojo Nantajaus kalno apima religiniai jausmai.

Na, ir pastarųjų kelių metų atradimas – Gifu. Ekonomiškai sunkiau gyvenanti Japonijos dalis, kalnuotas

Nidžio pilis Kiote

ir retai gyvenamas kraštas. Tačiau turintis tiek puikių kultūros ir istorijos perliukų, nesugadintą gyvenimą. Ši prefektūra aktyviai vysto ryšius su Lietuva, dėl to užsimezgė ir man asmeniškai maloni ir prasminga draugystė su ten gyvenančiais žmonėmis.

Dosniai dalijatės kelionių po Japoniją lobiais: istorija, pagarba žmogui, meile kalbai ir tradicijoms. Gal prisimenate ir kokių nors nuotykių?

Keliaujant ir ištrūkus iš komforto zonos, nuotykiams aplanko nuolat. Juk jie ir kuria įsimintiniausias kelionių akimirkas. Egzotiniai patyrimai ir nuotykiškai daugiau aprašyti mano pirmojoje knygoje „Japonijos spalvos ir skoniai“. Tačiau pažįstant šalį kelias dešimtis metų ir su ja susigyvenus, vargu, ar reikėtų tikėtis didžiulių netikėtumų ar pribloškiančių nuotykių.

Kartais jaučiu, jog mano kelionės yra labai saugios. Dažniausiai keliauju po labai prognozuojamas šalis – Japonija, Kinija, Korėja... Viskas ten yra nuspėjama, saugu, numatyta... Tokios kelionės net nelygintinos su alpinistų įveikiamais kalnų keliais, pasiekiamomis viršūnėmis ar kertamomis perėjimais. Ten tai laukia nuolatinės derybos su savimi, išylančiais sunkumais ir aplinka. Ir, žinoma, nuolatiniai nuotykiškai.

Kelionių vadovo darbas ir tokiose saugiose šalyse turi daug netikėtų momentų, kurių niekuomet nepamiršti. Būna, kad, kaip višta perekšlė saugodamas savo keliautojų grupelę, staiga suvoki, kad vienas jų netikėtai pranyko minioje. Tarsi prekybos centre pamestum vaiką...

Arba štai: atvažiuoja į peroną greitasis traukinys šinkansenas, atsidaro durys, pradeda leisti savąją keliautojų grupelę... Ir suvoki, kad vieno jų nėra. Matyt, per pastarąją minutę nuklydo... Traukinio durys būna atidarytos 90 sekundžių. Tada jos automatiškai užsidarys, ir kitas sustojimas bus už trijų šimtų kilometrų. Štai tuo metu ir išgyveni 90 sekundžių trunkantį nuotykių, kurio metu turi priimti sprendimus. Važiuoti su grupe ir palikti vienišą keliautoją? Leisti grupę važiuoti vieną ir likti su pasiklydusiuoju? Vėl visus išlaipinti ir prarasti brangius bilietus?

Šis nuotykis Kioto šinkanseno perone baigiasi po 90 sekundžių. O paskui turi laiko apmąstymams ir analizei.

Sakoma, kad kelionė į Japoniją – brandaus keliautojo pasirinkimas. Kaip paašikintumėte tokį Japonijos populiarumo fenomeną pasaulyje?

Japonija tikrai nėra tiems, kas mėgsta poilsines keliones tįsant ant guluto prie baseino su „viskas įskaičiuota“ programa. Šia prasme ji iš tiesų yra skirta keliautojams, kurie nori pažinti, patirti, suprasti. Padaryti kultūrinių atradimų. Tai netgi nėra šilta šalis, nors mes dažnai išivaizduojame, kad įveiki ilgus nuotolius būtinai pateksime į amžiną vasarą. Turi ši šalis ir sniego, ir žvarbaus rudens, ir drėgno pavasario...

Kalbant apie turizmą, Japonija niekada nesiekė būti turistine šalimi. Labai ilgai ji buvo arba per brangi, arba per tolima. Ir atvykstamasis turizmas čia visada buvo tik marginali ūkio šaka. Tik per pastaruosius dešimtme-

čius, praturtėjus kaimyninei Kinijai ir atpigus skrydžių kainoms, Japonija staiga tapo labai populiaria turizmo *destinacija*.

Kelis dešimtmečius iki pandemijos valstybė strategiškai investavo į atvykstamojo turizmo plėtrą. Ir štai, prašom: 2003 m. į šalį atvyko 5,2 mln. užsienio turistų, o 2018 m. – jau 31 mln. Nuo 2017 m. Japonija užima ketvirtą vietą pasaulyje pagal turizmo konkurencingumą ir lenkia Italiją, Jungtinę Karalystę ar JAV.

Kas tai lemia? Turbūt gerai išvystyta šalies infrastruktūra, tiesiog įgimtas paslaugumas ir dėmesys svečiui, nuolat besikeičianti gamta, gausus kultūrinis paveldas. Nepaisant palyginus nedidelės teritorijos (savo plotu ji mažesnė už Švediją), Japonija turi net 23 pasaulio paveldo objektus. Neabejotinai daug lemia ir labai turtingas bei ryškių kultūrinių simbolių prisodrintas šalies įvaizdis bei jaunimą žavinti globali popkultūra. Tai daro Japoniją idomią įvairioms amžiaus ir socialinėms grupėms.

Nuolatinė gamtos kaita Japonijoje išgrynino žavėjimosi be perstojo tekančia ir nesustojančia akimirka kultūrą. Ypač tai jaučiama pavasarį, sakurų žydėjimo metu. Pasidalykite, kokia tai kultūra, kur sakurų žydėjimas jums buvo įspūdingiausias?

Žavėjimosi akimirka fenomene susilieja labai įvairūs japonų kultūros aspektai. Nuolat besikeičianti gamta atsiskleidžianti per mikrosezonus. Atidumas ir pagarba detalėms. Iš dzenbudizmo atėjęs išgilinimas į mus supančius erdvę ir laiką. Visa tai išsivysto į poreikį bent trumpam sustabdyti laiko tėkmę ir leisti kelionėn po akimirką, kuri niekada nepasikartos.

Paradoksaliau, bet mūsų gyvenimą sudaro ne tie ilgieji gyvenimo tarpsniai, kuriuos praleidžiame miegodami, misdami ar atlikdami rutininis gyvenimo ritualus. Mūsų gyvenimą ir atsiminimus apie jį sudaro būtent tie trumpučiai momentai, kurių metu ištrūkstame iš monotijos ir sustabdome laiką.

Japonijoje mane tokios akimirkos ištinka dažnai. Ir nebūtinai tai bus susiję su išgirtosiomis sakuromis. Tiesa, naktį vėjo sklaidomi jų žiedlapiai iš tiesų nuneša mus į laikinumo, mirties ir pavasario vilties momentą. Akimirka gali ištikti nuošaliame kalnų kaime paskutiniąją metų dieną klausantis iš toli sklindančio šventyklos varpo. Ji gali ištikti vienišam stovint pergrūstoje geležinkelio stotyje piko valandą, ritmingai cinksint stoties signalui. Arba įmerkus kojas į tekančią upę, šalia klyktelėjus kormoranui...

Ko palinkėtumėte skaitytojams?

Keliauti!

Kad ir kaip paradoksaliai ar net ironiškai tai skambėtų šiuo metu.

Linkiu pažinti, suprasti, suvokti. Įveikti erdvės ir laiko atstumus savo vaizduotės galia. Na, o kai ateis laikas, – ir įprastinėmis transporto priemonėmis.

Nes kelionėse mes tampame žmonėmis.